

ÚVOD 3

VÝZNAM ZVÍŘAT A STUDIA JEJICH CHOVÁNÍ
V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA 5

Praktický význam poznatků o chování zvířat 5

Zvíře jako kořist 5

Zvíře jako škodlivý činitel 5

Zvíře domestikované 5

Zvíře v laboratorním výzkumu 7

Zvíře jako součást přírody 9

Zvíře jako "koníček" 10

Teoretický význam studia chování zvířat 11

Přínos k poznání evolučních zákonitostí 11

Prohloubení poznatků o psychice člověka 11

Význam studia chování zvířat pro marxistickou
filosofii 13

HISTORIE STUDIA CHOVÁNÍ ŽIVOČICHŮ A SOUČASNÉ
SMĚRY ETOLOGICKÉHO VÝZKUMU 13

Vznik vědy o chování živočichů 13

Historie a přínos zoologického směru studia
chování 14

Přínos psychologického směru studia chování 17

Přínos fyziologického (Pavlovovského) směru
studia chování a zásluhy ostatních ruských a
sovětských badatelů 20

Výzkum chování zvířat v ČSSR 22

Současný výzkum chování živočichů v ostatních
zemích 24

Současné směry studia chování 25

TAXONOMICKÉ TRŽDĚNÍ ŽIVOČIŠNÉ ŘÍŠE A PRINCIPY
ZOOLOGICKÉ NOMENKLATURY 26

	str.
3.1.	Základní pravidla biologické nomenklatury 28
4.	<u>NERVOVÉ SOUSTAVY Z HLEDISKA FYLOGENEZE</u> 31
4.1.	Hlavní zákonitosti fylogenetického vývoje nervové soustavy 31
4.2.	Nervové soustavy bezobratlých 32
4.2.1.	Vzrušivé mechanismy prvků a hub 32
4.2.2.	Nervová soustava rozptýlená (difúzní) a její modifikace 33
4.2.3.	Radiální nervová soustava 34
4.2.4.	Gangliová nervová soustava 34
4.3.	Nervová soustava strunatců 39
4.3.1.	Trubicová nervová soustava 39
4.3.1.1.	Vývoj a funkce velkého mozku 41
4.3.1.2.	Vývoj a funkce mezimozku 43
4.3.1.3.	Vývoj a funkce středního mozku 44
4.3.1.4.	Vývoj a funkce mozečku 45
4.3.1.5.	Vývoj a funkce prodloužené míchy 46
4.3.1.6.	Vývoj a funkce míchy 47
4.3.1.7.	Vegetativní nervový systém 48
5.	<u>FYLOGENEZE SMYSLOVÝCH ORGÁNŮ</u> 50
5.1.	Úvod, charakteristika základních pojmů 50
5.2.	Klasifikace receptorů 51
5.3.	Funkce chemoreceptorů 52
5.3.1.	Čichové receptory 52
5.3.2.	Chuťové receptory 55
5.3.3.	Smysl vlhkostní 56
5.4.	Funkce mechanoreceptorů 57
5.4.1.	Vnímání doteku a tlaku, hmat 57
5.4.2.	Vnímání bolesti 59
5.4.3.	Proudový smysl, orgán postranní čáry 60
5.4.4.	Statokinetické receptory 61

	str.
Sluchové receptory	62
Echolokace	67
Funkce radioreceptorů	68
Zrakové orgány bezobratlých	69
Zrakové orgány u obratlovců	71
Vnímání tepla a chladu - termoreceptory	81
Některé specifické smyslové schopnosti živočichů	82
Problematika mimosmyslového vnímání	84
<u>METODOLOGICKÉ PROBLÉMY STUDIA CHOVÁNÍ ZVÍŘAT</u>	86
Zdroje informací o psychice zvířat	86
Pozorování a pokusy v přírodě	86
Pozorování a pokusy v laboratoři	88
Specifika experimentální práce v laboratoři a v terénních podmínkách	89
Některé obecné zásady laboratorní práce při studiu chování	91
Volba pokusného zvířete při srovnávacím studiu chování	92
Etické problémy experimentální práce	94
Základní postupy při výzkumu chování zvířat	95
Druhy záznamu chování zvířat	95
Programování a registrace dat	96
Deskripce chování	97
Metodické postupy při deskripci chování	97
Kategorizace chování	98
Terminologie	98
Základní celky chování - akty a postoje	99
<u>VROZENÉ CHOVÁNÍ A JEHO FORMY</u>	100
Kineze	100
Taxe	101
Nepodmíněné reflexy	103

	str.
Instinktivní chování	103
Vztahy mezi vnitřním vyladěním a spouštěcím mechanismem	107
Důkazy vrozenosti instinktivních automatismů	109
Modifikace vrozeného chování	111
Chování ovlivňované protikladnými motivacemi, přeskokové aktivity	114
Ritualizace	115
<u>ZÍSKANÉ FORMY CHOVÁNÍ. UČENÍ ŽIVOČICHŮ</u>	118
Úvod, definice učení	118
Vztahy paměti a učení	119
Typy učení	120
Habituační (přivykání)	120
Senzitizace	121
Motorická facilitace cvikem	121
Imprinting	121
Klasické (Pavlovovské) podmiňování	123
Operantní (instrumentální) podmiňování (učení)	126
Diskriminační učení	128
Učení na základě komplexních klíčů	131
Tradice	133
Evoluční aspekty učení	134
Některé metodické problémy srovnávacích studií	134
Limity učení	134
Vztahy mezi učením a myšlením	136
<u>REGULACE CHOVÁNÍ</u>	138
Vlivy vnějšího prostředí na chování	138
Dlouhodobě působící vlivy	138
Krátkodobě (akutně) působící vlivy	141
Regulační mechanismy živých systémů	142

	str.
Humorální regulace	143
Nervová regulace	146
Neurohumorální regulace	148
Motivace chování živočichů	151
Pud jako regulátor chování	152
Pojem motivace a fáze motivačního cyklu	154
Experimentální výzkum motivace	155
Biologické rytmy	161
<u>LITERATURA</u>	163